

pedagogika

DEJEPIS

5. ročník ZŠ
pre sluchovo postihnutých

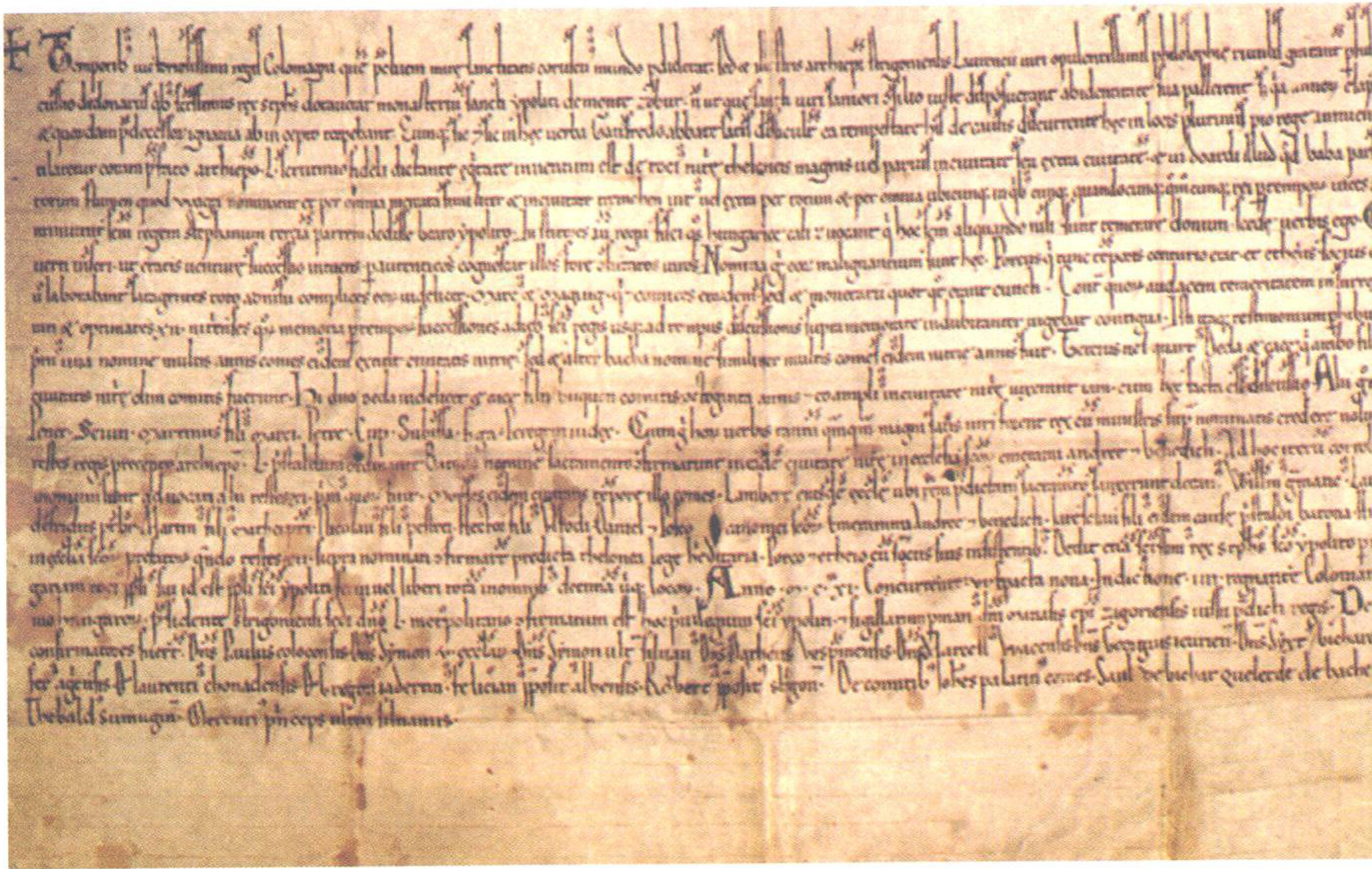
The logo for 'pedagogika' is a blue diamond shape with the word 'pedagogika' written in white lowercase letters inside it. It is positioned in the upper left quadrant of the cover, overlapping the ancient Egyptian artwork.

pedagogika

The background of the cover is a detailed ancient Egyptian relief. At the top, a row of figures, including men and animals like a zebra and a cow, are depicted. Below them, a larger scene shows a man in a white tunic and a turban, holding a long staff or spear, standing in a field. To his right, a large bull is shown in profile, facing left. The entire scene is rendered in a warm, golden-brown color palette with intricate patterns and textures.

DEJERIS

5. ročník ZŠ
pre sluchovo postihnutých

Zoborská listina

V Archíve Nitrianskeho biskupstva sú uložené tri najstaršie archívne dokumenty na Slovensku. Sú to Nitriansky kódex z 11. storočia, Zoborská listina z roku 1111 a Zoborská listina z roku 1113.

ÚLOHY:

V akom jazyku sa písalo do matriky kedysi? V akom jazyku sa píše do matrik dnes?

Zahrajte sa na archivárov. Skontrolujte si svoje učebnice. Dajú sa poškodené strany opraviť?

ZAPAMÄTAJ SI!

Väčšina starých a historicky cenných písomností je uložená v archívoch.
Tam sa o ne starajú archivári.

Slovenský národný archív v Bratislave
je archívom Slovenskej republiky.

pedagogika

DEJEPIS

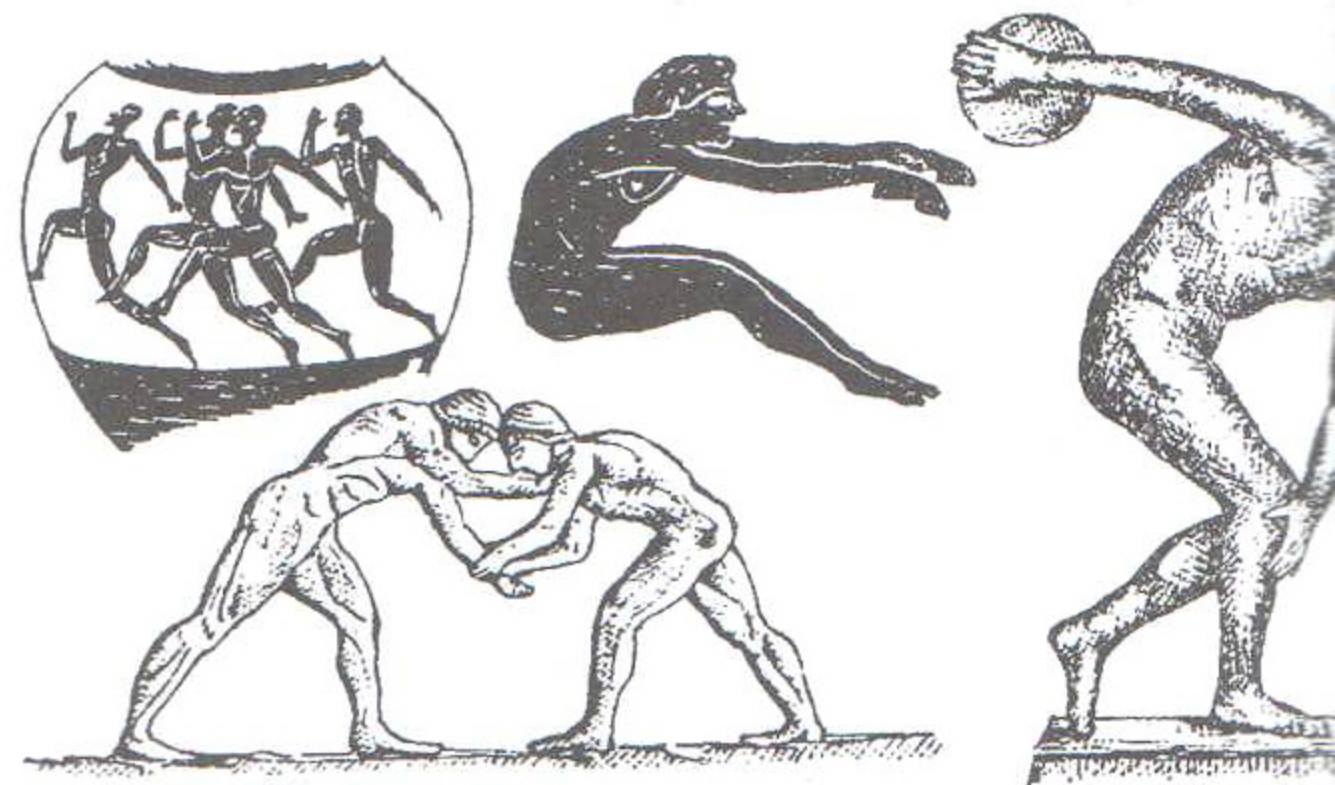
6. ročník ZŠ
pre sluchovo postihnutých

10. OLYMPIJSKÉ HRY

Pri chrámoch hlavných gréckych bohov sa konali slávnosti. Najoblúbenejšie boli slávnosti, ktoré sa usporadúvali každý štvrtý rok v Olympii. Zvláštni poslovia oznamovali, na ktoré dni padne tento veľký sviatok. Roku 776 pred Kristom sa na počesť boha Dia konali **prvé olympijské hry** (OH). Trvali vždy niekoľko dní. Každá grécka obec mala právo zúčastniť sa. Gréci si vtedy uvedomovali svoju jednotnosť a vzájomnú príbuznosť. V celom Grécku bol počas olympijských hier posvätný **mier**.

Pretekať mohli iba slobodní Gréci. Aj diváci mohli byť len slobodní ľudia. Otroci, cudzinci a ženy sa nemohli zúčastniť. Pretekalo sa v športových disciplínach, ale aj v básnickom a speváckom umení. Podľa starých Grékov iba zdravý a zároveň vzdelaný a múdry človek môže byť hodný úcty ľudí.

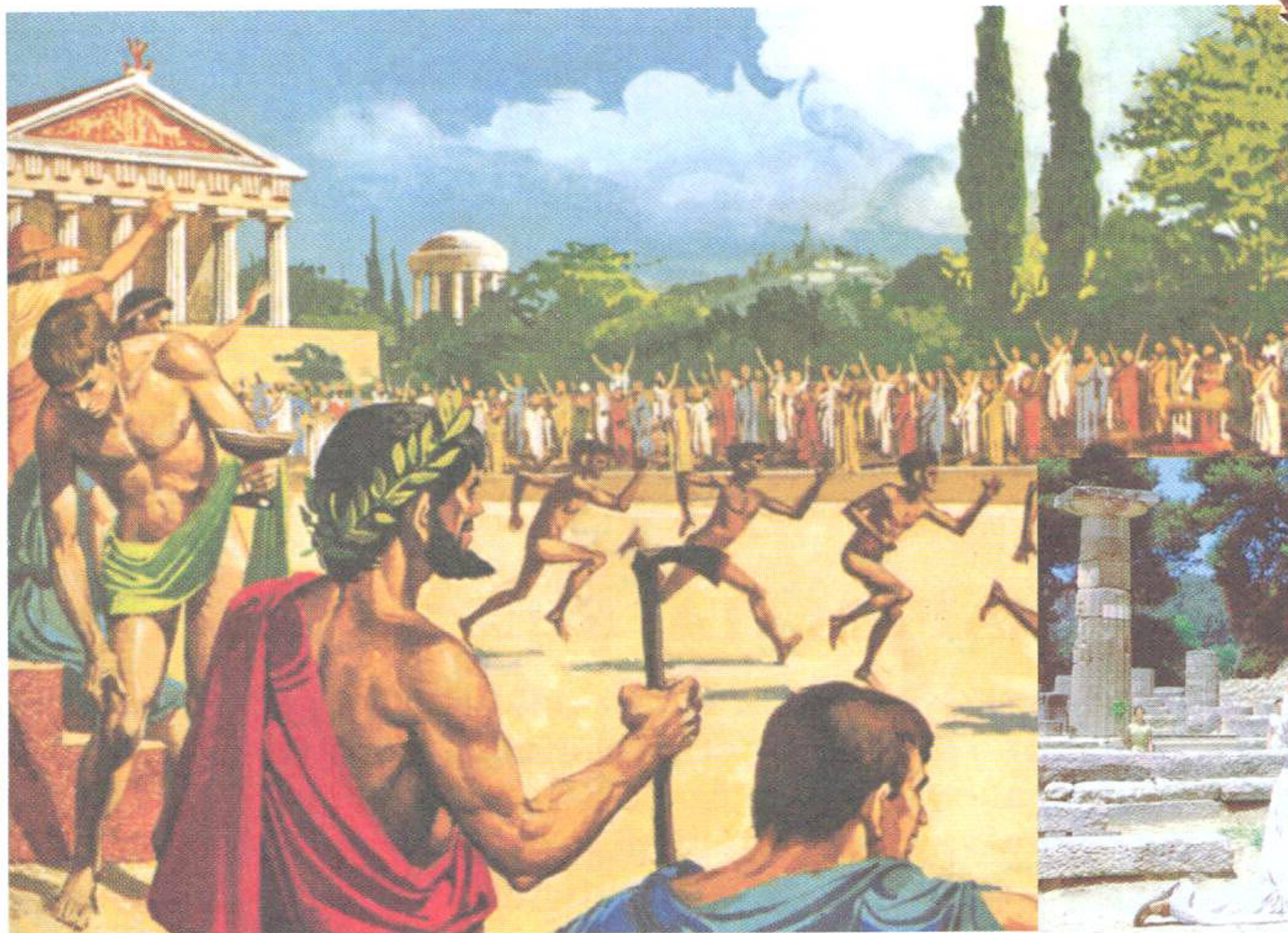
Víťaz dostal vzácny veniec z olivových vetvičiek. Stával sa vo svojej obci hrdinom. Celý život bol váženým mužom.

Obr. 1 Športové disciplíny

Obr. 2 Olivový veniec pre víťaza

Obr. 3 Olympijské hry

Obr. 4 Otváranie olympijských hier

Prvé novodobé olympijské hry sa konali v Aténach r. 1896. Prvé olympijské hry v treťom tisícročí (2004) sa konali opäť v Aténach.

Dodnes sa pokladajú OH za otvorené až vtedy, keď sa zapáli olympijský oheň. Zapália ho v olympijskom háji. Potom si ho bežci odovzdávajú až do miesta konania. Je to pre nich veľká česť.

Obr. 4 Bežecká dráha v Olympii

zvláštni – neobyčajní, výnimoční, mimoriadni

česť – výraz úcty, pocta

vzácnny – má veľkú cenu, zriedkavý

slovníček

1. Napíšte na tabuľu, čo je podľa vás najdôležitejšie v tejto kapitole, a porovnajte so ZAPAMÄTAJ SI.
2. Ukážte na časovej priamke, kedy sa konali prvé olympijské hry.
3. V ktorom storočí pred Kristom boli prvé olympijské hry?
4. V ktorom meste sa konali olympijské hry?
5. Kto sa zúčastňoval na olympijských hrách?
6. Čo dostával víťaz?
7. Kedy a kde sa konali prvé novodobé olympijské hry?
8. Prečo sa prvé olympijské hry v 3. tisícročí konali opäť v Aténach?
9. Na historickej mape ukážte Olympiu.
10. Usporiadajte aj vy v škole olympijské hry. Spravte ich otvorenie aspoň trochu ako kedysi v Olympii.
11. Vymenujte podľa obrázkov disciplíny päťboja. (vozov yketerp, mopetšo doh, yklaid od koks, moksíd doh, sapáz, heb).
12. Nakreslite olympijské kruhy farebne. Povedzte, ktorá farba symbolizuje ktorý svetadiel. Vysvetlite prečo.
13. Prečítajte si knihu Vojtecha Zamarovského Vzkriesenie Olympie.
14. Kde sa uskutočnili posledné letné a zimné olympijské hry?

ZAPAMÄTAJ SI!

Na počesť boha Dia sa konali prvé olympijské hry.

Gréci si vtedy uvedomovali svoju jednotnosť a vzájomnú príbuznosť.

V celom Grécku bol počas OH posvätný mier.

Pretekať mohli iba slobodní Gréci.

Pretekalo sa v športových disciplínach, v básnickom a speváckom umení.

ONIS: ET VENERVNT
BAT: EOS: ..

AD DOL: ET: CONAN:

FV GA VER

EXPOL
PEDAGOGIKA

DEJERIS

pre 7. ročník základných škôl
pre žiakov so sluchovým postihnutím

Matej Korvín

Erb Mateja Korvína

Matej Korvín

Epos Andreja Sládkoviča
Detvan

Erb zemanov
(Košúty 1479)

V roku 1458 sa zhromaždili na zamrznutom Dunaji v Budíne tisíce šľachticov. Žiadali, aby sa stal kráľom Matej Korvín. V čase voľby mal len 18 rokov. Bol najvýznamnejším uhorským kráľom v 15. storočí.

Matej Korvín sa nechával oslovovať na rímsky spôsob „Corvinus“. Po latinsky to znamená havran. Havran bol súčasťou jeho erbu.

Stal sa kráľom v čase nájazdu Turkov. Turci chceli získať v Uhorsku meď, zlato a striebro. Kráľ Matej bojoval proti nim, ale nedokázal ich natrvalo poraziť.

Vybudoval žoldnierske vojsko. Nazývali ho Čierny pluk. Vojná bola pre nich povolaním. Bolo tam asi 8 000 pešiakov a 20 000 jazdcov. Na tie časy to bola obrovská armáda.

O kráľovi Matejovi písal aj Andrej Sládkovič v epose Detvan. Martin bojoval v tomto vojsku. Kráľ mu dovolil ponechať si svoj kroj, fujaru a valašku.

S dobre vyzbrojeným vojskom sa kráľ Matej usiloval vytvoriť silnú stredoeurópsku veľmoc. Chcel získať titul cisára ríše rímskej nemeckého národa. To sa mu nepodarilo. Nečakane zomrel. V čase jeho smrti bolo Uhorsko jednou z najväčších európskych mocností. Najprv sídlil v Budíne. Keď si podmanil Rakúsko, sídlo premiestnil do Viedne.

Obmedzil moc vysokej šľachty. Podporoval mestá, strednú šľachtu a zemanstvo. Mnohým udeľoval erby za zásluhy, napr. vojenskú službu.

Na boj proti Turkom potreboval Matej Korvín veľa peňazí. Preto nariadil platenie nových daní. Platila sa napr. daň od „komína“. Kto mal svoj dom, musel platiť dane. Vyberanie mýta zveril svojim plateným úradníkom.

Aj Matej Korvín podporoval osídľovanie hornatých častí Slovenska. Príchodom ľudu z Valašska (dnešné Rumunsko) sa rozšíril chov oviec.

Matej Korvín chcel utvoriť mocnú stredoeurópsku ríšu a navždy poraziť Turkov. Podporoval ťažbu zlata a striebra, dal raziť zlaté a strieborné mince.

Matej Korvín bol vzdelaný. Mal bohatú knižnicu s viac ako 2 000 knihami. Preto podporoval rozvoj vzdelanosti a umenia. V roku 1467 Matej Korvín v Bratislave založil prvú univerzitu na území Uhorska. Nazývali ju Academia Istropolitana. V preklade to znamená škola v meste na Dunaji. Vyučovala sa tam aj astronómia. Šírila nové myšlienky humanizmu a renesancie.

Bohatí študenti mohli študovať na filozofickej, lekárskej, teologickej a právnickej fakulte. Učili ich učenci z celého sveta.

Obyčajným ľuďom sa nedostalo vzdelania. Ľudové povesti, piesne sa prenášali z pokolenia na pokolenie len ústne. Obdobie panovania Mateja Korvína sa pokladalo za zlatý vek. Po jeho smrti sa rozšírili mnohé povesti. Hovorili, aký bol dobrý a spravodlivý kráľ. Po jeho smrti sa začali zlé časy.

Valasi

Academia Istropolitana

mýto = poplatok

zveriť = dať na starosť

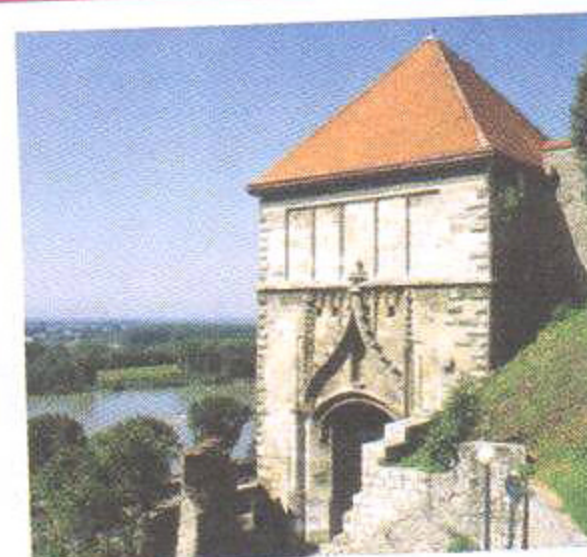
slovníček

ÚLOHA

Táto brána na Bratislavskom hrade bola postavená v rokoch 1431 až 1434. Niekedy sa spomína aj pod názvom Korvínova brána.

Zistite, či ju mohol dať postaviť Matej Korvín.

ZAPAMÄTAJ SI!

Najvýznamnejším uhorským kráľom v 15. storočí bol Matej Korvín. Stal sa kráľom v čase nájazdu Turkov.

Na boj proti Turkom potreboval Matej Korvín veľa peňazí. Preto nariadil platenie nových daní. Matej Korvín podporoval rozvoj vzdelanosti a umenia. V roku 1467 v Bratislave založil prvú univerzitu na území Uhorska. Nazývali ju Academia Istropolitana. Obdobie panovania Mateja Korvína sa pokladalo za zlatý vek.